

Vruchtbladrollers

(Tortriciden)

De vruchtbladrollers ontle-
nen hun naam aan de ei-
genschap van deze rupsen
om een blad met behulp van een
spinseldraadje in zijn geheel of ge-
deeltelijk op te rollen en enkele bla-
deren aan elkaar te hechten of een
blad aan een vrucht te spinnen. In
dit spinsel is dan gewoonlijk een
rupsje aanwezig. Ze beschadigen
doorgaans niet alleen de bladeren,
maar ook de vruchten en hoewel
deze beschadiging slechts opper-
vlakkelig is, is er wel degelijk een
schade.

Er kunnen verschillende soorten
bladrollers in de aanplant voorko-
men. De belangrijkste zijn:

- Vruchtbladroller
- Heggenbladroller
- Grote appelbladroller
- Rode knopbladroller
- Grauwe knopbladroller

De eerste is het meest bekend en
brengt ook de meeste schade voort.

Vruchtbladroller (*Adoxophyes orana*)

Deze bladroller is eigenlijk de ge-
vaarlijkste op onze vruchtbomen
en kan veel schade veroorzaken. De
vruchtbladroller is polyfaag, wat
wil zeggen dat ze ook op andere ge-
wassen voorkomt zoals de els, berk,
populier, sering en liguster.

Leefwijze

De vruchtbladrollers overwinteren
als rups, ingesponnen in een spin-
sel, op beschutte plaatsen in de
boom. Ze worden begin maart ac-
tief en zijn zeer beweeglijk. Ze eten
van de uitlopende knoppen en later
staan de bloemclusters en het prille
blad op het menu. De verpopping
van de rups vindt plaats begin mei
bij aanvang van de bloei. Vlak voor
het stadium van verpoppen,

spinnen de rupsen bloemknoppen
en blaadjes aaneen om zich daarin
te verschuilen.

De vlindermotjes van de eerste ge-
neratie verschijnen eind mei begin
juni. Het paren vindt plaats in de
avonduren, als de temperatuur
rond de 13 oC is. Zij leggen de geel
gekleurde eieren aan de onderzijde
van het blad in groepjes van onge-
veer 125 stuks. Deze zogenaamde
eispiegels hebben een grootte van 3
tot 10 mm. Na ongeveer 10 dagen
komen de rupsen tevoorschijn. Ze
verspreiden zich over de bladeren
waarop de eitjes zijn gelegd en er
vindt skeletvreterij plaats. Tijdens
deze vretelij zitten de kleine rupsjes
goed verscholen onder een vuilwit
spinseltje, dat tegen de onderzijde
van het blad langs de nerven is ge-
sponnen. Dit beeld ziet men vooral
in de scheuttoppen.

Naast deze bladbeschadiging wor-
den ook de jonge vruchten aange-
tast. Bij voorkeur daar waar de
vruchten elkaar raken. Wordt op
een andere plaats de vrucht aange-
tast, dan is dat meestal te herken-
nen aan een blaadje dat aan de
vrucht vastgesponnen is.

In de zomer vindt de verpopping
plaats. Eind juli, begin augustus
verschijnen de motjes van de twee-
de generatie. Deze leggen eitjes en
de rupsen die hieruit ontstaan ge-
dragen zich niet elk jaar gelijk. Dit
is afhankelijk van de weersomstan-
digheden. In een droge nazomer is
de schade veel ernstiger dan in een
die nat en koud is. In het laatste ge-
val gaan ze zonder al te veel schade
in de winterspinsels. In warme ►

Schade door de rupsen van de tweede generatie.

Vruchtbladroller - *Adoxophyes orana*.

Rups van vruchtbladroller.

Bij elkaar gesponnen blad.

droge zomers is er zelfs kans op een derde generatie.

De schade door de rupsen van de tweede generatie is in het algemeen minder ernstig en meer oppervlakkig dan van de eerste generatie en wordt aangeduid als 'snoepvreterij'. Voor de winter zoeken de rupsjes, in de buurt van een vergaffeling van takken, een plekje waar ze zich inspinnen in een spinseltje. Zodra de knoppen volgend jaar uitlopen (eind maart, begin april) worden deze rupsjes weer actief en begeven ze zich weer naar de groene delen. In die tijd kan de rups verward worden met de rups van de Kleine wintervlinder.

Herkenning

Het volwassen insect is een klein vlindertje, bruin met enkele donkerbruine banden over de voorvleugels. De motjes zijn ongeveer 2 cm groot, de mannetjes zijn iets kleiner. De rupsen zijn vuilgroen met een lichtbruine kop, halsschild en lichtbruine poten. De eitjes kan men aantreffen op de bladeren en vruchten van appel en peer, in hoopjes van 30 tot 125 stuks en zijn typisch geel van kleur. Op een later tijdstip zijn er zwarte puntjes te zien: dit zijn de koppen van de rupsen.

herkenningspunten volgroeide bladrollers				
soort	rug	kop	halsschild	borstpoten
bladrollers				
Vruchtbladroller (<i>Adoxophyes orana</i>)	groen tot donker olijfgroen	lichtbruin tot honinggeel	lichtbruin	lichtbruin
Leverkleurige bladroller (<i>Pandemis heparana</i>)	groen	lichtgroen	lichtgroen meestal met donkere zijdevlekken	lichtgroen
Grote appelbladroller (<i>Archips podana</i>)	groen tot donkergroen	glanzend kastanjebruin	zwart-bruin met donkere achterrand en witte voorrand	bruinachtig
knopbladrollers				
Grauwe knopbladroller (<i>Hedya nubiferana</i>)	donker olijfgroen met glanzende zwarte wratten	zwart	zwart	zwart
Rode knopbladroller (<i>Spilonota ocellana</i>)	vuil roodbruin	zwart	zwart-bruin	bruinachtig
heggebladrollers				
Heggebladroller (<i>Archips rosana</i>)	groen, soms blauwachtig (afhankelijk van voedsel)	donker kastanjebruin	donkerbruin	bruinachtig

Vruchtbladroller.

Grauwe knopbladroller.

Leverkleurige bladroller.

Rode knopbladroller.

Grote bladroller.

Heggebladroller.

Vruchtafwijking doordat rupsjes de schil beschadigen.

De beschadiging is te herkennen aan een onregelmatig skeletteren van het blad en ook aan de onregelmatige vretelij aan de schil van de vruchten. Het aanvreten van de vruchten geeft weer aanleiding tot schimmelvorming, onder andere van monilia. Oorwurmen, die normaal geen gave vruchten aantasten, zien nu hun kans schoon om aan de randen van de vruchtbeschadiging te eten wat het schadebeeld versterkt. Aan het schadebeeld is moeilijk vast te stellen welke bladroller aan het werk is geweest.

Bestrijding

Het is bij de bestrijding van vruchtbladrollers belangrijk dat u weet welke soort het is omdat het juiste bestrijdingstijdstip niet voor alle bladrollers gelijk is. Het vaststellen van de soort kan met behulp van feromoonvallen.

Natuurlijke vijanden zijn goede helpers in de bestrijding van vruchtbladrollers. Evenals bij de bestrijding van overige rupsen kan aanbrengen van mezenkastjes en oorwurmpotten zinvol zijn. Oorwurmen, maar ook roofwantsen eten veel en het liefst jonge rupsen. Verder kan men, wanneer de aanplant niet te groot is, in juni de sigaarvormig opgerolde bladeren tijdig wegnemen. Hiermee wordt het ontstaan van een volgende generatie voorkomen.

Er kan worden gespoten met het biologisch bacteriepreparaat *Bacillus thuringiensis*. Dit middel werkt zeer selectief en spaart de nuttige insecten en bijen. Het middel wordt op het blad gespoten. Als de rupsen voldoende bacteriën binnen hebben gekregen gaan ze na korte tijd dood. Jonge rupsen zijn gevoeliger dan oudere rupsen. De werking is het meest optimaal bij temperaturen boven de 15 °C. In verband met de verkrijgbaarheid van dit middel (bewijs van vakbekwaamheid nodig) zult u een hovenier moeten inschakelen.

Jans Koops